

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนปัจจุบันนอกจากจะมุ่งเน้นให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นแล้วจะต้องมุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมทุกด้าน ทำให้สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นกำลังหลักสำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังที่ เชาวน์ มณีวงษ์ (2529, หน้า 159) ได้กล่าวว่า โรงเรียนมีหน้าที่ปลูกฝังจริยธรรม ค่านิยมที่รู้จักรักษาระเบียบวินัย ให้กับนักเรียน เพราะนักเรียนอยู่ในวัยที่ต้องการการปลูกฝังเป็นอย่างมาก สังคมประเทศชาติได้อาศัยโรงเรียนเป็นแหล่งเสริมสร้างคุณภาพและคุณธรรมให้กับเยาวชนซึ่งจะเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีต่อไป ดังนั้นโรงเรียนจึงพึงตระหนักในภารกิจอันสำคัญนี้อย่างเคร่งครัด และมีเป้าหมายแน่นอนในทิศทางเดียวกันทั่วประเทศ สังคมประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าก็ด้วยอาศัยโรงเรียนเตรียมบุคลากรอันดีได้ว่าเป็นสมาชิกของสังคมไว้ดีแล้ว แต่ถ้าขาดคุณธรรมประกอบ การสร้างสรรค์นั้นก็ไร้ความหมาย

การปกครองนักเรียนในปัจจุบันนับว่าเป็นภาระหนักของ โรงเรียน เนื่องจากสังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี ส่งผลกระทบให้การดำเนินชีวิตของคนไทย เกิดปัญหาในด้านเศรษฐกิจ ครอบครัวยุทธศาสตร์ ยาเสพติด และคุณภาพชีวิต ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาต่อนักเรียนในด้านความประพฤติที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ก้าวร้าว ทะเลาะวิวาท เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด หนีเรียน มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และชอบละเมิดระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้สร้างความหนักใจให้แก่ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นงานปกครองนักเรียนจึงต้องทำหน้าที่ป้องกันแก้ไขปัญหาพฤติกรรม ส่งเสริมนักเรียนให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และมีค่านิยมที่ดีงาม เพื่อให้นักเรียนประพฤติตนอยู่ในกฎระเบียบวินัยของโรงเรียน เป็นผู้มีความประพฤติดี จริยธรรมและมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคม ดังนั้นงานปกครองนักเรียนจึงเป็นงานหนึ่งของการบริหารโรงเรียนที่มีความสำคัญมาก เพราะงานปกครองนักเรียนเป็นงานที่ต้องรับผิดชอบทั้งการป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือ

ส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นคนดี รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมพร้อมที่จะเจริญเติบโตขึ้นเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของประเทศชาติต่อไป

ในขณะที่ เสรี ลาซ โรจน (2531, หน้า 133 - 134) กล่าวว่า ผู้ปฏิบัติงานปกครองนักเรียนจะต้องระลึกเสมอว่า วัตถุประสงค์ของหน่วยงานปกครองมีไว้เพื่อให้นักเรียนมีผู้ปกครองดูแลนักเรียนแทนบิดามารดาตลอดระยะเวลาที่อยู่ในโรงเรียน งานปกครองนักเรียนจะต้องเฝ้าดูให้นักเรียนมีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ภายใต้ระเบียบวินัยที่กำหนดไว้อย่างมีความสุขพอสมควร งานปกครองนักเรียนต้องรับภาระทั้งการป้องกัน แก้ไขและส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายและอุดมการณ์ของโรงเรียนที่วางไว้ และงานปกครองนักเรียนนั้นเป็นงานที่มีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของคนจำนวนมากทั้งในและนอกโรงเรียน ผลที่เกิดจากการทำงานของงานปกครองนักเรียนจะส่งผลกระทบต่อถึงงานของฝ่ายอื่นๆ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ทุกฝ่ายจึงจำเป็นต้องร่วมมือกันอย่างเต็มที่ในการปกครองนักเรียน นอกจากนี้ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2530, หน้า 3) ได้สรุปเกี่ยวกับงานปกครองนักเรียนไว้ว่าเป็นงานที่ส่งเสริม พัฒนา ควบคุมแก้ไขความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย ส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นักเรียนแต่ละคนได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะตนตามศักยภาพ นักเรียนที่มีปัญหาต่าง ๆ จะได้รับการช่วยเหลือและแก้ไขพฤติกรรมให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี รู้จักควบคุมตนเองให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข รู้จักการให้และการรับ มีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เข้าใจยอมรับกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับและเข้าใจรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รู้จักใช้สิทธิและทำหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้องชอบธรรม

โรงเรียนวาริชียงใหม่ (2553) เป็นโรงเรียนเอกชน ในสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ก่อตั้งขึ้นในปีการศึกษา 2546 โดยเปิดสอนในระดับอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งสิ้น 2,549 คน และครูทั้งหมด 172 คน โดยระดับประถมศึกษาและมัศึกษามีนักเรียน จำนวน 2,098 คน และครู 114 คน โรงเรียนได้จัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญต่อการมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุขตอบสนองต่อความสนใจตามศักยภาพของผู้เรียน พร้อมส่งเสริมความถนัดของแต่ละบุคคล ให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความเจริญในยุค โลกาภิวัตน์ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นฐานการสื่อสาร พร้อมรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทย งานปกครองนักเรียนซึ่งมีส่วนสำคัญร่วมสร้างความสำเร็จเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนให้มีทักษะการดำเนินชีวิต เข้าใจถึงคุณลักษณะที่ดีของชีวิต มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แต่การปฏิบัติงานปกครอง ถึงแม้จะถือว่าครู

ทุกคนมีหน้าที่เป็นครูปกครองและมีการแบ่งงานปกครองนักเรียนออกเป็นแต่ละระดับชั้นก็ตาม แต่ยังพบปัญหาความประพฤตินักเรียน เช่น แต่งกายไม่เรียบร้อย ทรงผมผิดระเบียบ การมาโรงเรียนสาย การเข้าห้องเรียนช้า การคบเพื่อนต่างเพศในทางที่ไม่เหมาะสม การทะเลาะวิวาท การขาดวินัยในตนเอง

นอกจากนี้จากรายงานการประชุมแผนกกิจการนักเรียน โรงเรียนวาริชียงใหม่ (2552) พบว่า พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน อาจเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่งานปกครองนักเรียน ไม่ได้ได้รับความร่วมมือและไม่ได้รับการประสานงานจากครูที่เกี่ยวข้อง ขาดความต่อเนื่องติดตาม การปฏิบัติหน้าที่ ไม่มีการนำข้อมูลการปฏิบัติงานมาวิเคราะห์อย่างละเอียดถี่ถ้วนเพื่อนำไปพัฒนา งานอย่างแท้จริง นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ ต่อตระกูล ชนนชนะ หัวหน้างานปกครองนักเรียน โรงเรียนวาริชียงใหม่ (2553) กล่าวว่า การปฏิบัติงานระดับชั้นเรียนในบางระดับชั้นครูประจำชั้น ครูผู้ประสานงานชั้นและครูปกครองระดับชั้นขาดการประสานงานเพื่อร่วมกันทำงานให้ความใกล้ชิด กำกับติดตามดูแลเอาใจใส่ ส่งเสริม แก้ไขความประพฤตินักเรียน โดยมอบภาระให้ครูปกครอง ระดับชั้นเป็นผู้ดำเนินการเพียงผู้เดียว ส่วนงานส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม มีการวางแผนการจัดกิจกรรมที่ไม่ได้มีการพัฒนาแนวคิดและพฤติกรรมนักเรียนเท่าที่ควร สำหรับงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้นในบางระดับชั้นขาดความตระหนักถึงความสำคัญและบทบาทของตนเองที่มีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนรวมทั้งขาดความเข้าใจ ในกระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินงาน โดยไม่ได้ดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนภายในระดับชั้น ก่อนที่ส่งต่อให้กับงานปกครอง เมื่อเกิดปัญหาจะมอบภาระให้เป็นหน้าที่ของงานปกครองเลยเป็น ส่วนใหญ่และไม่มีการติดตามการแก้ไขปัญหา ให้ความช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นเพื่อให้การปฏิบัติงานปกครองนักเรียนของ โรงเรียนวาริชียงใหม่ พัฒนาขึ้นอย่างมี ประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามความต้องการของโรงเรียนและเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร ผู้ศึกษาในฐานะดำรงตำแหน่ง หัวหน้าแผนกกิจการนักเรียน ซึ่งต้องดูแลการปฏิบัติงานของงานปกครองนักเรียน โดยตรง ได้มี ความตระหนักในหน้าที่และเห็นว่าการแก้ไขปัญหาต้องได้รับความร่วมมือจากครูระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาทุกคน เพื่อให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นการปฏิบัติงานปกครองนักเรียน ผู้ศึกษา จึงได้ศึกษาการปฏิบัติงานปกครองนักเรียนตามความคิดเห็นของครูระดับประถมศึกษาและ มัธยมศึกษาโรงเรียนวาริชียงใหม่ว่ามีสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานปกครองนักเรียนอย่างไร เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงที่จะได้ใช้เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงพัฒนางานปกครอง นักเรียนให้เกิดความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานปกครองนักเรียนของ โรงเรียนวาริชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานปกครองนักเรียนของ โรงเรียนวาริชียงใหม่

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรผู้ให้ข้อมูลการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โรงเรียนวาริชียงใหม่ จำนวน 114 คน ในปีการศึกษา 2553

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาการปฏิบัติงานปกครองนักเรียนของ โรงเรียนวาริชียงใหม่ เกี่ยวกับในงานต่างๆ ดังนี้

1. งานการปกครองนักเรียนทั่วไป
2. งานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. งานการป้องกันแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน
4. งานการส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม
5. งานปกครองระดับชั้นเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นิยามคำศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

การปฏิบัติงานปกครองนักเรียน หมายถึง การทำหน้าที่ของครู ดูแลควบคุม แก้ไขช่วยเหลือ ส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้มีพฤติกรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ก่อให้เกิดความมีวินัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน อันจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการเรียน

ครู หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในโรงเรียนวาริชียงใหม่ ประจำปีการศึกษา 2553

นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในโรงเรียนวาริชียงใหม่ ประจำปีการศึกษา 2553

งานการปกครองนักเรียนทั่วไป หมายถึง การทำหน้าที่ของครู อบรม ดูแล ป้องกัน แก้ไข ส่งเสริมความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันในโรงเรียน

งานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ

งานการป้องกันแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน หมายถึง การทำหน้าที่ของ ครูที่ทำให้นักเรียนคุ้นเคยกับการปฏิบัติตนในทางที่ดี ช่วยสร้างนิสัยที่ดี ที่ถูกต้อง จักกิจกรรมให้ นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ป้องกันแก้ไขไม่ให้เกิดปัญหาและความคุมไม่ให้นักเรียน ประพฤติตนออกนอกทาง

งานการส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การทำหน้าที่ ของครูไม่ให้นักเรียนประพฤติดีกฎระเบียบหรือข้อบังคับของโรงเรียน อบรมนักเรียนให้รู้จัก ปกครองตนเอง ด้วยความตระหนักในคุณค่าของระเบียบกฎเกณฑ์ และประพฤติดปฏิบัติตนเพื่อ ให้เกิดความดีความถูกต้อง สามารถตัดสินใจได้ว่าลักษณะที่ดี ที่ถูกต้องควรกระทำนั้นคืออย่างไร ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ

งานปกครองระดับชั้นเรียน หมายถึง การแบ่งหน้าที่การทำงานของครูออกเป็นแต่ละ ระดับชั้นเรียน อบรม ควบคุม ดูแลช่วยเหลือ ป้องกันแก้ไขปัญหา ส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยแต่ละชั้นเรียน ประกอบด้วยครูปกครองระดับชั้นเรียน ครูผู้ประสานงานระดับชั้นเรียน และครูประจำชั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการปรับปรุง แก้ไข เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ปกครองนักเรียนของโรงเรียนวาริชียงใหม่ให้เกิดผลดีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไป พัฒนาการป้องกันแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น